

Pomocne zasady

Pracujcie w atmosferze przygody,
pozwólcie na pewną swobodę
i wesołość – tym karmi się
kreatywność!

Pozwól uczniom
popelniać błędy,
bo one wiele nas uczą.

Eksperymentujcie
i wyciągajcie wnioski –
nawet, jeśli coś pójdzie nie tak.

Zachęcaj do
zadawania pytań.

Zadając twórcze
zadanie nie zakładaj
z góry, jak ono ma
być wykonane i nie
krytykuj, jeśli dzieci
pójdą inną drogą.

Nie odrzucaj żadnych
pomysłów „z zasady”, lecz
zachęcaj do samodzielnego
szukania argumentów
„za” i „przeciw”
i oceniania ryzyka.

Nie rozliczaj dzieci
z wykonania zadań
ograniczając się do
oceny „dobrze” lub „źle”.
Sklaniaj do autorefleksji,
oceny koleżeńskiej,
feedbacku.

Rozdaj uczniom naklejki do paszportu na samym początku projektu. Każdy powinien mieć swój pakiet. Pamiętaj: naklejki nie są nagrodą – to forma zabawy oraz element fabuły projektu. Nawet uczeń nieobecny powinien mieć możliwość wklejenia naklejki do swojego paszportu.

Zachęcamy do korzystania również z dodatkowych zabaw i zadań, które dla Was przygotowaliśmy. Są przeznaczone do zrealizowania poza projektem, lecz nawiązują do tegorocznych książek. Będą się one pojawiały na stronie www.czytaniemamoc.pl w trakcie trwania projektu.

Wreszcie – namawiamy do dzielenia się własnymi pomysłami, inspiracjami i realizacjami. W tym celu zapraszamy na facebookową grupę dla kreatywnych nauczycieli *Czytanie ma Moc* (program dla szkół i przedszkoli).

Nasz program został objęty patronatem Budzącej się Szkoły – a to nas zobowiązuje.

To co, zaczynamy?

Oznaczenia stosowane w scenariuszach

Fragment książki do czytania

Zadanie twórcze słowne

Zadanie twórcze manualne

Zadanie twórcze ruchowe

Twórcza rozmowa

KREAKTYWATOR, czyli twórcza karta pracy (PDF)

Wyzwanie dramowe

Pokaż prezentację

Praca z paszportem

TROPICIELE SŁÓW KLASA I

WARSZTAT 2

Inspiracja:

Książka Doroty Majkowskiej-Szajer *Bolek i Lolek na szlaku polskich kultur*
(wydawnictwo Znak Emotikon)

W jakim celu?

- › Rozbudzenie w uczniach pasji czytelniczej.
- › Budzenie świadomości literackiej i kulturowej.
- › Wspieranie aktywności i twórczych działań uczniów.
- › Wzbogacanie słownictwa.

Zdobywane umiejętności. Uczeń:

- › doskonali budowanie relacji społecznych poprzez pracę w parach, grupach,
- › rozwija umiejętności wypowiedzenia się na forum klasy,
- › rozwija swoje kompetencje kreatywne i artystyczne,
- › prezentuje i omawia efekty swoich działań plastycznych, twórczych

W jaki sposób?

- › Działania twórcze
- › Elementy dyskusji
- › Praca indywidualna i w parach
- › Drama

Przygotuj:

- › KREAktywatory – do pobrania w odpowiednich zakładkach; do wydrukowania na formacie A4 dla każdego ucznia:
 - *Jak to się nazywa,*
 - *Zabawki, które (jeszcze) nie istnieją*
- › Fragmenty książki *Bolek i Lolek na szlaku polskich kultur* – pdf. str. 48,49, 50, 51, 61 – do pobrania w zakładce „Fragmenty książki do pobrania”
- › *Paszporty Tropicieli* dla każdego ucznia, naklejki
- › Dla chętnych: film o rękodziele (do pobrania w zakładce „Film o rękodziele”)
- › Prezentacja (do pobrania w zakładce „Prezentacja”)
- › Przybory plastyczne dla każdego ucznia: specjalistyczne farby do szkła lub zwykłe farby plakatowe w tubkach/kubeczkach, karton, czarny marker permanentny
- › Dla każdego ucznia: słoik lub mała antyrama ze szklaną szybką, może być również grubsza koszulka plastikowa
- › Może się też przydać plastelina!

PODRÓŻ 2. Rękodzieło

2 jednostki lekcyjne/

1. Przywitanie

Przywitaj uczniów i usiądźcie razem w kręgu. Przypomnij im, że podczas zajęć będą tropili znaczenie różnych słów oraz będą przyglądali się roli tych wyrazów w życiu codziennym. Dziś wraz z bohaterami książki *Bolek i Lolek na szlaku polskich kultur* będziecie krążyć wokół słowa **rękodzieło**. Zapytaj uczniów, czy wiedzą, jakie jest znaczenie tego słowa.

Podyskutujcie:

- › *Jak myślicie, co oznacza słowo rękodzieło? Z czym się ono wam kojarzy?*
- › *Jakie rzeczy wykonywano kiedyś ręcznie, a dziś są robione przez maszyny?*
- › *Pożartujcie trochę: Jak myślicie, czym mogłoby być, gdyby istniało: NOGODZIEŁO, GŁOSODZIEŁO, SERCODZIEŁO?*
- › *Jakie są wady, a jakie zalety tego, że część rzeczy wykonuje teraz za człowieka maszyna?*

Możecie również obejrzeć wspólnie film, w którym profesor Mądralińska objaśnia znaczenie słowa RĘKODZIEŁO.

2. Żywieckie zabawki

Przeczytaj uczniom fragment książki, znajdujący się na str. 48–49 – *Żywieckie zabawki*. Poproś, aby dzieci spróbowały same znaleźć na mapie Żywiec. Wykorzystajcie prezentację, gdzie znajduje się mapa – ta sama, którą oglądaliście podczas wrześniowych warsztatów. Jeśli dzieci mają nadal mapy z poprzednich zajęć, mogą również, patrząc na mapę prezentowaną na ekranie, zaznaczyć na nich miasto Żywiec. Porozmawiaj z uczniami na temat starych zabawek. Pokaż uczniom kolejny slajd, na którym zobaczą starodawne zabawki.

Porozmawiajcie:

- *Jak myślicie, do czego służyły te zabawki? Jak się nimi bawiono?*
- *Jak długo mogło trwać wykonanie takiej zabawki?*
- *Czy widzieliście kiedyś podobne zabawki? Jeśli znacie ich nazwy to podajcie je.*

3. Zaproponuj uczniom zabawę w tworzenie nowych słów/nazw

Rozdaj każdemu KREAktywator *Jak to się nazywa* – zadaniem dzieci będzie wymyślenia własnych nazw dla zabawek na obrazkach. Jeśli już potrafią, mogą je zapisać drukowanymi literami pod każdą z ilustracji. Po wykonaniu zadania uczniowie prezentują i omawiają swoje wymyślane nazwy.

Na koniec możesz podać im właściwe nazwy tych zabawek:

- konik na kiju
- klepok
- chodaki
- dziobiące kurki

Możecie wspólnie wybrać najfajniejszą/najsłodszą/najciekawszą nazwę wymyśloną przez klasę.

Podkreśl, że w zabawie nie chodziło o to, kto odgadnie prawdziwą nazwę, lecz o to, by poruszyć wyobraźnię. Dlatego nie ma jednego zwycięzcy - jest nim każdy, kto wpadł na dobry pomysł nazwania zabawek.

Możecie też, jeśli macie na to czas, zaprojektować swoją zabawkę, która pasowałaby do nieistniejącej nazwy:

- DESKOLOT
- POPYCHACZKA
- HUMORNIK

Możecie swoje pomysły narysować albo na przykład... ulepić z plasteliny! (w tym celu rozdaj każdemu KREAktywator *Nieistniejące (jeszcze!) zabawki*).

4. Obrazy malowane na szkle

Nawiązując do rękodziela, odczytaj dzieciom fragment książki ze str. 61 – *Obrazy malowane na szkle*. Opowiedz, do czego wykorzystywane były takie obrazy.

- › W tradycyjnej góralskiej izbie na Podhalu, na drewnianej, pięknie zdobionej półce umieszczano jeden obok drugiego obrazy malowane na szkle. Najczęściej były to obrazy o tematyce religijnej, ale nie tylko. Pełniły one funkcję dekoracyjną i religijną, miały chronić dom, ratować od chorób i klęsk żywiołowych.

Zaproponuj zabawę w malowanie na szkle. Możecie malować na przyniesionych z domu słoikach lub antyramach, a nawet na grubszych koszulkach do segregatora – to co prawda nie to samo, co szkło, ale od czego jest wyobraźnia!

Najpierw poproś uczniów o zaprojektowanie na kartonie tego, co będą chcieli namalować. Rysunek powinien być prosty i nie zawierać zbyt wielu szczegółów. Może motyw poszukacie w książce *Bolek i Lolek na szlaku polskich kultur* lub namalujecie Bolka i Lolka? Następnie za pomocą markera uczniowie rysują kontur. Po wyschnięciu, można zabrać się za zamalowywanie większych elementów i tła.

Do malowania możecie wypróbować specjalistyczne farby do szkła, ale jeśli ich nie macie, użyjcie zwykłych farb plakatowych w tubkach/kubeczkach.

Po wykonaniu zadania odłóżcie prace do wyschnięcia. Pamiętajcie, aby wrócić do nich, by każdy uczeń mógł zaprezentować swoją pracę innym.

5. Siwaki

Wróćcie do tematu rękodzieła: opowiedz dzieciom, że takie prace służyły nie tylko zabawie i dekoracji, ale rękodzieło to również wytwarzanie rzeczy potrzebnych w każdym gospodarstwie domowym. Zapytaj, czy ktoś z uczniów słyszał kiedyś słowo SIWAK?

Możesz przeprowadzić quiz, w którym padną trzy definicje siwaka, z których tylko jedna będzie prawdziwa:

Do zabawy możesz zaprosić trzech wybranych uczniów, którzy będą mieli za zadanie przekonać pozostałych, że mają rację. W rzeczywistości tylko jeden będzie mówił prawdę, a dwóch z nich będzie próbowało zmylić uczestników zabawy. Pozostali uczniowie mogą głosować, która odpowiedź, ich zdaniem, jest prawidłowa.

- › **UCZEŃ 1 objaśnia:** siwaki to kępki siwej grzywy konia, z których robiło się miotły do zamiatania kurzu.
- › **UCZEŃ 2 przekonuje:** siwaki to drobne pieniążki, zrobione z miedzi o siwym kolorze.
- › **UCZEŃ 3 jest przekonany:** siwaki to garnki ulepione z gliny wydobywanej w okolicach Żywca, które przy wypalaniu uzyskały charakterystyczny okopcony kolor.

Kto miał rację? Prawidłowa odpowiedź to odpowiedź ucznia 3.

Teraz przeczytaj uczniom fragment książki ze str. 50, z którego dowiedzą się, co oznacza to słowo.

6. O czym ta rozmowa?

Na koniec warsztatu zaproponuj zabawę związaną z ilustracją do fragmentu, który przed chwilą im przeczytałaś/łeś oraz z wykorzystaniem nowych słów, które pojawiły się na dzisiejszych zajęciach. Korzystając z prezentacji, pokaż uczniom ilustrację z książki (str. 51). Poproś, by dobrali się w pary i przyjrzeni się dokładnie tej ilustracji, a następnie zastanowili się, o czym może rozmawiać Bolek z panem Janem. Zwróć uwagę uczniów na to, że na ilustracji znajdują się też zwierzęta. Może będą mieli pomysł na odegranie scenki dramowej z inną parą i wcielią się wtedy również w postacie zwierząt.

Każda grupa prezentuje swoją scenkę dramową.

7. Refleksja

Powiedz uczniom, że – jak przystało na Tropicieli Słów – mieli okazję poznać dziś znaczenie kilku nowych, choć zapomnianych słów. Przypomnijcie je sobie, zapisując na tablicy (rękodzieło, siwak, klepok itd.).

Zapytaj uczniów, które z nich podobały im się najbardziej, i w jaki sposób mogliby ich użyć (np. w rozmowie z rodzicami czy rodzeństwem). Jeśli chcesz, możesz ogłosić wyzwanie: niech każdy uczeń spróbuje w najbliższym tygodniu choć raz użyć w rozmowie wybanego nowo poznanego słowa.

Po tygodniu wróćcie do tego tematu i porozmawiajcie, w jakim kontekście udało się użyć tych słów.

Wybrane słowa uczniowie mogą też oczywiście zapisać w swoim paszporcie (na ostatniej stronie)! A na koniec zapytaj dzieci, czy podobały im się przeczytane dziś przygody Bolka i Lolka, oraz co w dzisiejszych zajęciach było dla nich najważniejsze. Powiedz, że kończycie już przygodę z tą książką na ten rok, więc pora na potwierdzenie podróży czytelnicznej odpowiednią naklejką. Pod nią jest miejsce na ocenę książki – każdy zgodnie ze swoją decyzją może przykleić określenie najlepiej jego zdaniem oceniające tę lekturę. Jeśli starczy Wam czasu porozmawiajcie o tych słowach i uzasadnijcie swoje wybory.

Na kolejną podróż czytelniczą z programem *Czytanie ma Moc* zapraszamy już w grudniu!

Autorka scenariusza:

Monika Karkusińska – pedagog edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej oraz pedagogiki specjalnej, trener Odysei Umysłu, na co dzień uczący w szkole podstawowej nr 199 w Łodzi, w klasach 1–3 według metody „Plan daltoński drogą do sukcesu”. Od lat poszukująca i sprawdzająca alternatywne sposoby nauczania najbardziej dopasowane do potrzeb i możliwości jej uczniów.

Konsultacja merytoryczna:

Katarzyna Cieciora – mgr edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, nauczyciel z 25-letnim stażem na stanowisku nauczyciela i dyrektora szkoły, wykładowca Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego na Wydziale Psychologii, Pedagogiki i Nauk Humanistycznych, koordynator Małopolskiego Klubu Budzących się Szkół, autorka scenariuszy zajęć do cyklu podręczników Nowej Ery oraz publikacji i poradników edukacyjnych.

Maja Dobkowska – pedagog kreatywności, trenerka kompetencji miękkich, autorka programów edukacyjnych dla dzieci oraz programów rozwojowych dla dorosłych, a także gier i narzędzi szkoleniowych. Od lat pracuje na styku edukacji i kultury tworząc materiały i prowadząc warsztaty dla dzieci i młodzieży. Trenerka Odysei Umysłu.

